

KATASTROFALNE POPLAVE NA ISTOKU HRVATSKE

Svi dosadašni vodostaji nadmašeni za cijeli metar

PRIPREMILA:
Tanja Vrančić

Došlo je do urušavanja i prodora vode na dva mjesta – u blizini Rajeva Sela i Račinovaca, a ukupno se branilo i pod velikim je opterećenjem bilo 214 km savskih nasipa

Podaci o poplavi

U svibnju 2014. obilne su kiše izazvale katastrofalnu poplavu u istočnoj Hrvatskoj. Od 13. do 15. svibnja količina je oborina dosegla tromjesečni prosjek i dovela do zatvaranja ili urušavanja mnogih prometnica, ali i poplavila mnoga naselja te uzrokovala evakuaciju približno 17.600 ugroženih na cijelom poplavljenom području. Bilo je poplavljeno gotovo 5000 kuća i uništeno otprilike 50 posto usjeva, a više od 21.000 grla stoke eva-

kuirano je iz poplavljenih staja i s poljoprivrednih gospodarstava. Poplavom su bila pogođena područja Slavenskoga Broda, Oriovca, Slavenskog Šamca, Oprisavaca i Okučana te šire područje Županje. Najteže je stradao najistočniji dio, područje tzv. Cvelferije koja je smještena južno od autoceste i uz rijeku Savu na granici Bosne i Hercegovine i Srbije, a inače pripada Srijemu i u sastavu je Vukovarsko-srijemske županije. Radi se o devet naselja županjskog kraja (Vrbanja, Soljani, Strošinci, Drenovci, Đurići, Račinovci,

Gunja, Rajevo Selo i Posavski Podgajci) s petnaestak tisuća stanovništva, a naziv potječe iz vremena Vojne krajine kada je Hrvatska bila podijeljena na pukovnije i satnije. Tada je to granično područje bilo u sastavu dvanaeste satnije, pa termin Cvelferija, koji se i danas rabi, potječe od njemačke riječi zwölf (dvanaest). Tijekom je poplave bila evakuirana gotovo cijela Cvelferija, ali i dio stanovništva iz općine Bošnjaci, a ljudi su smješteni u Županji, Cerni, Gradištu, Otoku, Komletincima, Brčkom i drugdje. Čak su i smrtno stradale dvije osobe. Osim naselja u Cvelferiji, gdje su poplavljeno Rajevo Selo, Gunja, Đurići, Račinovci i Strošinci te dijelovi Posavskih Podgajaca, Drenovaca i Soljana, stradali su i drugi dijelovi Hrvatske, posebno Gradac, Pleternica i Brodski Drenovac u Požeško-slavonskoj županiji te grad Hrvatska Kostajnica u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Poplavljeno su Rajevo Selo, Gunja, Đurići, Račinovci i Strošinci te dijelovi Posavskih Podgajaca, Drenovaca i Soljana, a smrtno su stradale i dvije osobe

Položaj Cvelferije u Vukovarsko-srijemskoj županiji

U akcijama spašavanja i zaštite izravno je sudjelovalo više od 4000 službenih osoba, posebno vojnika, vatrogasaca i pripadnika gorske službe spašavanja, ali i veći broj volontera. Vlada je odobrila program komunalnih javnih radova kako bi pridonijela oporavku od posljedica poplave, a nezaposlenim je osobama koje su se uključile u program obećala isplatu minimalnih plaća.

Sva su resorna ministarstva uvela hitne mjere kako bi se osiguralo sklonište, hrana i skrb za raseljene osobe te hrana za preseljenu stoku. Istodobno je spontano pokrenuto i prikupljanje humanitarne po-

Poplavu su popratili i strani mediji – jedan pomni prikaz poplave s naznačenim mjestima proboja nasipa

moći, u novcu i u svakojakim potrepštinama na cijelom području Hrvatske. Hitno je organizirana kemijska (dezinfekcija) i fizička (uklanjanje strвина) dekontaminacija područja. Prema podacima Državne uprave za zaštitu i spašavanje, ukupno je spašeno 5880 životinja, od čega 2683 goveda, 2762 svinje, 313 ovaca, 60 koza i kopitara, a prikupljeno je više od 180 tona životinjskih leševa, domaćih i divljih životinja.

Nestabilni uvjeti na terenu, prostranost poplavljenog područja, štete na kućama te ostalim građevinama, usjevima i stoci, ali i opasnost od iskopanih mina te velikog broja dugoročno dislociranih osoba, naveli su hrvatsku Vladu da 20. svibnja proglasi katastrofu za područje Vukovarsko-srijemske županije i da 22. svibnja 2014. održi u Županji izvanrednu sjednicu posvećenu stradalom području te da zatraži međunarodnu pomoć.

Nakon što se voda počela povlačiti krenulo se s analizama situacije u pogodnim područjima, planiranjem nužnih aktivnosti i prioritetnih zahvata. Pojedina su područja bila otprije kontaminirana minama i ostalim eksplozivnim sredstvima zaostalim od rata. Njih je poplava djelomično dislocirala i odnijela izvan označenih područja, a to je dodatno zakompliciralo procjenu štete, čišćenje i

obnovu poplavljenih područja. Primjerice, samo su troškovi čišćenja mina u općinama Gunja i Vrbanja procijenjeni na gotovo četiri milijuna eura. Dodatne su probleme stvarale moguće zaraze i prava najezda komaraca.

Djelatnici su Državnoga hidrometeorološkog zavoda 17. svibnja 2014. oko 18 sati izmjerili da je Savom kod Slavenskog Šamca proteklo 6007 m³/s. Za usporedbu, najveći je dosadašnji protok Save na tom području kod Županje zabilježen 19. siječnja 1970. i iznosio je tek 4161 m³/s. Prema analizama vjerojatnosti prije toga

poplavnog događaja, maksimalni je protok tisućugodišnjega povratnog razdoblja na Savi kod Županje iznosio 5000 m³/s.

Navodno je na vrijeme sredinom svibnja ove godine utjecala ciklona nazvana *Donat*. Neobična su meteorološka zbivanja započela s dolaskom hladne fronte u noći od nedjelje 11. na ponedjeljak 12. svibnja. Fronta je bila povezana s dubokom ciklonom nad Sjevernim morem koja je donijela osjetno hladniji zrak. Sjeverozapadne je krajeve u unutrašnjosti zahvatila u večernjim satima 12. svibnja i potom se premjestila prema istoku i jugu. Nad sjevernom je Italijom formirana sekundarna ciklona koja se u noći od utorka 13. na srijedu 14. svibnja preko hrvatskog Jadrana premjestila na istok jugoistočne Europe. U Hrvatskoj i Hercegovini, Srbiji te na istoku Hrvatske pale su velike količine kiše. Primjerice u Bosni i Hercegovini za deset su dana zabilježene ekstremne količine oborina od 200 do 250 litara po četvornom metru, a mjestimice i više.

Protoci južnih pritoka Save, poput Une (1750 m³/s), Vrbasa (2000 m³/s), Bosne (3500 m³/s) i Drine 4000 m³/s), postigli su 20. svibnja 2014. rekordne količine prostornih metara vode u sekundi i svojim su povijesnim maksimumima utjecali u rijeku Savu. Zbog toga je Sava dostigla dosad nezabilježene protoke i visine vodostaja. Prosječni je protok rijeke Save kod Županje bio između 1000 i 1100 m³/s, a na mjerodavnom je vodomjeru u

Avionski snimak dijela poplavljenog područja

Detalj s poplavljenog područja

Županji 16. svibnja 2014. izmjeren protok od čak 5500 m³/s. Nasipi se obično dimenzioniraju na pojavu stogodišnje velike vode, a tome se još pridodaje sigurnosno nadvišenje od 1,2 m, ali su svibanjski vodostaji nadmašili za cijeli jedan metar sve dosad zabilježene maksimume. Zbog toga je 17. svibnja 2014. došlo do urušavanja nasipa i prodora vode kroz savski nasip na dva mjesta – u blizini Rajeva Sela i Račinovaca. Dodatni su problem izazvali još "mokri" nasipi od velikih voda Save iz veljače 2014. Stoga se ukupno branilo i pod velikim je opterećenjem bilo 214 km savskih nasipa na području od Stare Gradiške pa sve do granice sa Srbijom.

Utrošeno je približno 15.000 m³ pijeska za punjenje vreća, a na nasipima je upotrijebljeno više od 1,5 milijuna vreća i podignuto 15 kilometara tzv "zečjih nasipa"

Za obranu od svibanjskih poplava utrošeno je približno 15.000 m³ pijeska za punjenje vreća. Na radovima stabilizacije i nadvišenja nasipa upotrijebljeno je više od 1,5 milijuna vreća, podignuto je 15 kilometara tzv "zečjih nasipa" odnosno vreća s pijeskom. Smanjen je dotok Save uzvodno od Slavenskog Broda tako što

su otvorene zapornice na pet uzvodnih nizinskih retencija u kojima je akumulirano približno 600 milijuna m³ vode iako je ukupni raspoloživi kapacitet znatno veći. Na terenu je u svakodnevnom pogonu bio velik broj građevinskih strojeva za aktivnu obranu od poplava, poput bagera, buldožera, kombiniranih strojeva, utovarivača i kamiona. Zapravo sve što je u tom trenutku bilo na raspolaganju.

Mjere zaštite i sanacije

Hitni zahvati

Odmah nakon poplave u Rajevu Selu vojska je izgradila prednasip dužine od približno 350 m koji se proteže po plavištu (inundaciji), odnosno prostoru između korita rijeke i nasipa. Taj je prednasip izgrađen od *jumbo* vreća i dodatno je zaštićen zemljanom materijalom. Time je stvorena barijera koja će štititi područje od eventualne pojave velikih voda rijeke Save, ali neće spriječiti vraćanje vode u korito. Na mjestu prodora savskog nasipa u Račinovcima ugrađena je posebna metalna ograda od metalnih talpi koja je pružila privremenu zaštitu od moguće pojave velikih voda, a nakon gradnje novog nasipa ostat će u funkciji sprečavanja prodiranja vode ispod tijela nasipa. Paralelno su započele i aktivnosti izrade pro-

jektne dokumentacije za trajnu sanaciju oštećenja i pripremu gradnje.

Radovi privremene zaštite obavljali su se već krajem svibnja i tijekom lipnja, a krajem je tog mjeseca objavljeno da je stručno povjerenstvo u privremenom izvješću zaključilo kako je nasip kod Rajeva Sela, koji je popustio pred nabujalom Savom, svojedobno izgrađen u skladu s projektom, ali da su projektant i izvođač radova ipak trebali dodatno analizirati tlo na kojem je nasip građen. Kao razlog puknuća naveden je hidraulički slom podložnog tla tijela nasipa jer je veliki pritisak vode napravio erozivne kanale u tijelu i podlozi nasipa pa je došlo do slijeganja.

U srpnju je počela stvarna sanacija nasipa, a rok je dovršetka radova prema ugovorima bio predviđen za 30. listopada. Ipak vremenske su prilike usporile ili potpuno zaustavile radove jer se dogodilo izrazito kišno ljeto s nadprosječnim oborinama. Zapravo nije bilo ni jednog tjedna sa svim suhim danima. Primjerice na meteorološkoj postaji Gradište u srpnju je zabilježeno 15 kišnih dana s ukupno 82 mm kiše, u kolovozu 16 s ukupno 111 mm i u rujnu 14 i tada je palo 104 mm kiše, a sve navedene vrijednosti premašuju višegodišnje prosjeke. Dodatni su problem izazvala tri velika vodostaja Save, jedan početkom kolovoza i dva u rujnu, koji su potopili nalazišta materijala u plavištu i odlagalište šljunka. Inače već 50 godina nije na tom dijelu Save zabilježen tako visok vodostaj u ljetnim mjesecima.

Iako je materijal najvećim dijelom bio dostupan, nije se mogao ugrađivati u kišnim uvjetima prema zadanim projektantskim kriterijima jer takvi zemljani radovi zahtijevaju povoljnije vrijeme. Stoga je početkom rujna dogovorena izrada alternativnog rješenja kako bi se i u nepovoljnim uvjetima omogućila sanacija nasipa. Primijenjena je gradnja zemljane konstrukcije koja je armirana geosinteticima čime je riješen problem smanjene posmične čvrstoće, a zbog povećanog slijeganja izvest će se povišenje nasipa za 50 cm. Sljedeće će se godine, prema potrebi, obavljati reprofiliranje nasipa te ugradnja humusa i zatravnjivanje.

Tim će se rješenjem sanirati 120 m odrona u Račinovcima, 130 m novog nasipa

Radovi na sanaciji nasipa

na proboju u Račinovcima, tri odrona u Topoli te nasip u Rajevu Selu na mjestu proboja. Zajedničko je za sve dionice da se uzduž nasipa dograđuje berma koja ima funkciju dodatne stabilizacije nasipa, a služi i kao servisni put za održavanje. Ispod berme na cijeloj se dužini proteže šljunčani drenažni sloj koji će eventualnu procjednu vodu iz nasipa odvoditi u drenažni kanal u zaobalju.

Za sanaciju i obnovu procijenjeno je 2689 stambenih kuća te 4713 pomoćnih i gospodarskih građevina, 4234 gospodarskih zgrada i 23 zgrade javne namjene

Odmah je nakon poplave 20. lipnja 2014. donesen Zakon o saniranju posljedica katastrofe na području Vukovarsko-srijemske županije. Njime je uređen način i postupak donošenja programa, mjera i aktivnosti koje su u kratkom roku trebale riješiti posljedice katastrofe i stvoriti uvjete za normalan život. Potom je 3. srpnja 2014. Vlada, na prijedlog Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, donijela Program obnove i sanacije posljedica katastrofe na obnovi zgrada za područje Vukovarsko-srijemske županije. Time su utvrđene mjere za obnovu stambenih kuća, zgrada javne namjene

te gospodarskih građevina. Prema podacima procijenjeno je da se radi o 2689 stambenih kuća te 4713 pomoćnih i gospodarskih građevina koje su u funkciji stambenih sadržaja, 4234 gospodarske zgrade i 23 zgrade javne namjene.

Za stambene zgrade koje su se uslijed poplava urušile i za one koje je pregledom utvrđeno da su nestabilne, Programom je predviđena obnova – gradnja novih stambenih zgrada prema tipskom projektu izrađenom u skladu s propisa-

nim kriterijima. Programom je utvrđen osnovni projektni zadatak i korisna površina zatvorenog dijela novih stambenih zgrada. Tako su predviđene tri veličine tipskih kuća – za jednu ili dvije osobe predviđeno je 55 m² (T1), za tri ili četiri 70 m² (T2), a za pet i više osoba 85 m² (T3). Ujedno je određeno da sve nove stambene zgrade budu svrstane najmanje u energetske razred B radi budućih ušteda i racionalnije uporabe, a time i jeftinijeg života budućih korisnika. Čak je moguće, dakako ako financijska sredstva budu dostatna, i nakon što se procijene stvarni razmjeri katastrofe, projektirati i zgrade gotovo nulte energije.

Doprinos pripadnika Oružanih snaga

Na poplavom ugroženim područjima u Slavoniji već je tijekom proboja nasipa bilo angažirano više od tisuću pripadnika Oružanih snaga i mnogo opreme, od čega jedan helikopter, 90 motornih vozila (s dvije cisterne i dva sanitetska vozila), 4 inženjerijska stroja, 13 čamaca, 2 amfibijska vozila i 3 poljske kuhinje. Bili su uključeni u punjenje vreća pijeskom i gradnju "zečjih nasipa" te u evakuaciju ugroženih stanovnika i domaćih životinja. Dostavljali su hranu i vodu poplavljenim i izbjegliim stanovnicima, a u poljskim

Vojnici u obrani od poplave

Avionski snimak radova na gradnji prednasipa i nasipa

su kuhinjama u Cerni, Otoku i Gradištu pripremali više od tisuću obroka na dan. Vojnike su obišli ministar obrane Ante Kotromanović i načelnik Glavnog stožera general zbora Drago Lovrić, a tom je prigodom rečeno da vojska radi danonočno i da pomaže koliko može. Ujedno je istaknuto da se priprema plan radova i kad se voda povuče te da će pripadnici inženjerskih postrojbi pomagati u sanaciji terena, cesta i nasipa.

Vojnici su duž cijelog toka Save kroz Slavoniju bili u nadzoru nasipa, a svojim su kamionima dovozili i humanitarnu pomoć. Čim se je voda počela povlačiti započeli su zajedno s radnicima *Hrvatskih voda* graditi prednasip u Rajevu Selu i zaštitnu građevinu od metalnih talpi u Račinovcima.

Kada se razgovara s nekim od stanovnika poplavljenih mjesta, često se može čuti da bi bez hrvatskih vojnika tragedija bila nezamislivo veća, kao i ono što je

uslijedilo nakon poplava. Naime, uz spašavanje života i imovine tijekom prirodne katastrofe, Oružane su snage i nakon povlačenja vode ostale jedan od glavnih pokretača normalizacije života u tim krajevima.

Često se čuje da bi bez hrvatskih vojnika tragedija bila znatno veća jer su Oružane snage i nakon povlačenja vode ostale jedan od glavnih pokretača normalizacije života

No valja ipak istaknuti da su pripadnici Inženjerske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade iz Vinkovaca potpuno obnovili devastirane prostore Doma za djecu s posebnim potrebama *Zvezdice* u Gunji u kojoj je zbrinuto 27 djece s posebnim potrebama s područja županij-

ske Posavine. Tu su obnovu započeli još krajem lipnja, a Dom je svečano otvoren 29. rujna 2014. na dan udruge *Zvezdica* u nazočnosti mnogih političara i časnika, ali i djece, roditelja, volontera i mještana Gunje. Ono što posebno zadivljuje jest činjenica da je Dom u cijelosti obnovljen ne samo dobrovoljnim radom, već i vlastitim sredstvima koje su pripadnici Oružanih snaga odvajali od svojih plaća.

Obnova kuće u kojoj je voda bila visoka i preko dva metra trajala je punih 67 radnih dana, a započela je čišćenjem i odvozom otpada, a potom se krenulo i obijanje vanjske i stare žbuke te vađenju starih podova. Slijedilo je betoniranje podnih obloga i postavljanje hidroizolacije, a najviše je problema bilo s isušivanjem koje je išlo znatno sporije nego što se to očekivalo. Radovi su uključivali kompletnu obnovu građevine te njezine unutarnje i vanjske infrastrukture, ali i okućnice.

Zajednički snimak graditelja i štíćenika za svečanog otvaranja Doma *Zvezdice*

Na obnovi je kuće po cijeli dan i po velikoj vrućini prosječno radilo petnaestak pripadnika Oružanih snaga. Pritom treba istaknuti da su zajednički rame uz rame radili i vojnici i časnici jer na takvim zadacima nema nikakvih razlika. Iako je riječ o relativno mlađim vojnim pripadnicima, ipak je među njima bilo i starijih s velikim iskustvom, pa se uočilo da ima i sposobnih električara, vodoinstalatera i zidara. Pred kraj su im svojim doprinosom pomagali pripadnici Inženjerske pukovnije iz Karlovca i Inženjerijske bojne Gardijske motorizirane brigade. Štoviše, najavljen je i doprinos obnovi Društvenog doma u Rajevu Selu.

Pokušali smo stupiti u kontakt s bojnikom Goranom Zubakom, zapovjednikom Inženjerske bojne u Vinkovcima, koji je ujedno i student Građevinskog fakulteta u Osijeku da nam nešto kaže o obnovi Doma *Zvezdice* u Gunji. Ljubazno nam se ispričao uz napomenu da bi za tako nešto trebali službeno zatražiti odobrenje od njegovih nadređenih. Ipak nas je uputio na ono što je o tome pisalo u *Hrvatskom vojniku* ili što je objavljeno na web-stranicama Ministarstva obrane.

Valja dodati da je u blizini obnovljenog Doma *Zvezdice* postavljena poljska kuhinja u kojoj se svakodnevno priprema 1500 obroka za evakuirane stanovnike Gunje koji svakodnevno doputuju da običu ili obnavljaju svoje zapuštene kuće.

Mjere za sanaciju i obnovu stambenog fonda

Doprinos Hrvatske komore inženjera građevinarstva

Treba svakako istaknuti da su se među prvima koji su ponudili pomoć u obnovi poplavljenih kuća našli i članovi Hrvatske komore inženjera građevinarstva (HKIG), pa smo o tome kratko razgovarali sa Zvonimirom Severem, dipl. ing. građ., predsjednikom Komore. On nam je rekao da su odmah nakon katastrofalnih svibanjskih

Zvonimir Sever, predsjednik Hrvatske komore inženjera građevinarstva

poplava u Slavoniji razmišljali kako bi mogli pomoći. Odlučili su da bi najsvrhovitije bilo iskoristiti vlastito znanje i pomoći tako da se izrade procjene šteta na građevinama. Bili su, kaže, svjesni da Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja treba pripremiti zakonsku regulativu, ali i napraviti niz zakonskih i proceduralnih radnji prije nego što uopće može reagirati. Stoga su sve to mogli učiniti znatno brže, pa su pozvali članove da daruju jedan radni dan pod geslom: "Poklonimo Slavoniji jedan svoj radni dan!". Pritom su imali dobar odaziv.

Akcija je članova Hrvatske komore inženjera građevinarstva vođena pod geslom: "Poklonimo Slavoniji jedan svoj radni dan!"

Cijela je inicijativa bila vrlo jednostavna. O ideji su izvijestili Ministarstvo koje ju je prihvatilo. Potpisali su sporazum o stručnoj pomoći u okviru aktivnosti za ocjenu stanja na poplavljenim područjima kako bi ujednačili kriterije o stupnju oštećenja i odredili izradu troškovnika. Izradili su i metodologiju za izračun količina radova za sanaciju građevinskih oštećenja građevina na poplavljenom području (troškovničke stavke i ostalo) te pripremili odgovarajuće obrasce za popis oštećenja na terenu i utvrđivanje količina radova. Organizirali su se se tako da dva člana Komore budu koordinatori akcije – mr. sc. Mihaela Zamolo i Aleksej Dušek, dipl. ing. građ. Proveli su potrebnu edukaciju za sve sudionike u terenskim aktivnostima prema uputama Ministarstva i organizirali terenske ekipe volontera ovlaštenih inženjera graditeljstva. Komora je za volontere osigurala prijevoz i po potrebi smještaj, izradila bazu podataka u koju su se unosili terenski podaci iz obrazaca za popis oštećenja na terenu i utvrđivanja količina radova, na temelju kojih su izrađeni konačni troškovnici.

Za tu su aktivnost angažirali 57 studenata građevinarstva (Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Tehničko veleučilište u Zagrebu – Graditeljski smjer), a njihov je koordinator bio prof. dr. sc. Ivica Završki. Za provedbu je akcije pri Komori

Grupa ovlaštenih inženjera građevinarstva kreće u procjenu štete

Obilježavanje jedne poplavljene kuće u Đurićima

osnovan poseban Centar za pomoć Slavoniji. Za potrebe je Centra HKIG unajmio 10 računala.

Akcija odlaska grupa ovlaštenih inženjera na teren radi utvrđivanja stanja na građevinama u poplavljenim područjima organizirana je u devet navrata. Akciji se odazvalo 214 ovlaštenih inženjera, a neki su na teren išli i više puta. Uglavnom su to bili inženjeri iz Zagreba i Osijeka radi jednostavnije operativnosti, ali i jedan autobus iz Splita i ostalih dijelova Dalmacije koji su na terenu boravili dva dana. Mnogo se članova HKIG iz drugih krajeva Hrvatske odazvalo i ponudilo novčanu pomoć. Bili su raspoređeni u ekipe od po dvoje obilazeći od kuće do kuće. Pri procjeni je morao biti prisutan i vlasnik kuće ili njegov predstavnik. Ako negdje nije bilo nikoga, te kuće nisu

obrađene. Ako su štete bile manje, jedna je ekipa u danu mogla obraditi desetak kuća, a ako su štete bile veće nisu mogli više od pet.

Agenciji za pravni promet i posredovanje nekretninama (APN) koja vodi obnovu poplavljenih kuća predano je 1029 zapisnika o procjeni građevinske štete, od toga 249 za Strošince, 117 za Đuriće, 154 za Posavske Podgajce i 509 za Rajevo Selo. Svaki je zapisnik imao broj koji je bio na svakoj stranici upitnika što su ga ispunjavali inženjeri na terenu. Uz taj je broj fotografirana i građevina, pa je tako napravljena i fotodokumentacija. Nakon što su upitnici popunjeni, podatke su u bazu unosili studenti i potom su napravljeni zapisnici iz kojih su onda izlistani troškovnici. Cijeli je postupak unošenja podataka trajao od sredine lipnja do kraja srpnja.

Sukladno dogovorenoj dinamici, APN-u su isporučeni kompleti od po tri zapisnika o procjeni štete s fotografijama te kompleti od po šest zapisnika o procjeni štete s fotografijama i pripadajući troškovnici. To je bilo ukupno približno 200.000 crno-bijelih stranica i 90.000 stranica u boji.

Cijela je akcija zapravo svojevrsna donacija od milijun i 350 tisuća kuna jer je APN procijenio da svaki zapisnik stoji 800 kuna + PDV, a po toj su cijeni plaćali procjene koje predstavnici Komore nisu stigli obaviti. Preostalih su 350.000 kuna bili materijalni troškovi odlaska na teren i izrade programa za bazu podataka iz kojih su potom rađeni troškovnici, ali i naknade koje su isplaćene studentima. Cijeli je taj iznos Komora pokrila iz vlastitih sredstava.

Pregled jedne poplavljene kuće u Strošincima

Stradala kuća u Posavskim Podgajcima

Naplavine mulja u jednoj kući u Rajevu Selu

Pogled iz zraka na dio stradalog područja

Kategorije oštećenosti zgrada

Obilaskom terena članova HKIG-a utvrđeno je koje zgrade zbog narušene stabilnosti i opasnosti za život i zdravlje ljudi treba ukloniti, a koje su takvog oštećenja da je mogu obnoviti i dovesti u funkcionalno stanje. Utvrđene su u dogovoru s Ministarstvom graditeljstva i prostornog uređenja i kategorije građevinskih oštećenja zgrada koje su razdijeljene u četiri kategorije.

U prvoj su kategoriji zgrade za koje je utvrđena maksimalna visina vodnog lica poplave (VLP) na razini do uključivo 0,9 m iznad kote ulaznog prostora u zgradu, a koje ne zadovoljavaju kriterije propisane za četvrtu kategoriju. U drugoj su kategoriji zgrade za koje je utvrđena maksimalna VLP na razini višoj od 0,9 m, ali nije zahvaćen ni jedan dio krovne konstrukcije, pa ne ispunjavaju kriterije za četvrtu kategoriju. U trećoj su kategoriji zgrade za koje je utvrđena maksimalna VLP na razini da je zahvaćen bilo koji dio konstrukcije krova nad tlocrtnim gabaritima zgrade, ali ipak ne ispunjavaju kriterije za četvrtu kategoriju. Naime, u četvrtoj su kategoriji zgrade koje zbog djelovanja poplave ili posljedica poplave imaju nedostatke ili građevinska oštećenja zbog kojih više ne ispunjavaju temeljne zahtjeve za građevinu i stoga nisu prikladne za uporabu.

Također su utvrđene i pripadajuće vrste radova za obnovu prema kategorijama građevinskih oštećenja zgrada. Za zgrade je prve kategorije oštećenosti predviđeno uklanjanje oštećenih dijelova podnih i zidnih obloga te njihova zamjena, isušivanje i izrada nove hidroizolacije. Predviđeno je i ispitivanje ispravnosti te eventualno uklanjanje i izvođenje novih instalacija vodovoda i odvodnje, niskonaponske eklektične i plinske instalacije. Predviđeno je uklanjanje i zamjena oštećenih dijelova fasadnih obloga, popravak vanjske stolarije te popravak i djelomična ugradnja nove unutarnje stolarije.

Za zgradu drugu kategorije predviđeno je uklanjanje i zamjena oštećenih cjelokupnih podnih i zidnih obloga, isušivanje, nova hidroizolacija, ispitivanje ispravnosti te eventualno uklanjanje i izvođenje novih instalacija, uklanjanje i zamjena oštećenih cjelokupnih fasadnih obloga te popravak i djelomična ugradnja nove vanjske i unutarnje stolarije.

Za zgradu je treće kategorije oštećenosti predviđeno uklanjanje i zamjena cjelokupnih oštećenih podnih i zidnih obloga, isušivanje, nova hidroizolacija, ispitivanje ispravnosti te eventualno uklanjanje i izvođenje novih instalacija, uklanjanje i zamjena oštećenih fasadnih obloga, ugradnja nove vanjske i unutarnje stolarije, sanacija konstrukcijskih dijelova građevine koji su izgubili mehaničku otpornost i stabilnost te popravak odnosno

djelomična ili potpuna obnova krovišta s pokrovom.

Zgrade četvrte kategorije potrebno je ukloniti jer su izgubile mehaničku otpornost i stabilnost te izgraditi nove prema tipskom projektu ili prema izvornom glavnom projektu, odnosno prema projektu izvedenog stanja iz podnesenog zahtjeva za ozakonjenje zgrade.

Zgrade četvrte kategorije potrebno je ukloniti jer su izgubile mehaničku otpornost i stabilnost te izgraditi nove prema tipskom ili izvornom glavnom projektu

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja odlučilo je da zgrade I. i II. kategorije oštećenosti mogu stanari i sami obnavljati i za to dobiti 40 tisuća odnosno 70 tisuća kuna. Novčana sredstva za zgradu I. kategorije oštećenosti isplaćuje se u dvije rate i to polovica kao avans, a polovica nakon potpisa i ovjere zapisnika o završetku radova obnove kojim služba koordinacije potvrđuje da je popravljena stambena zgrada s pomoćnim i gospodarskim zgradama koje su u njezinoj funkciji. Određen je i rok za sanaciju stambenih zgrada I. i II. kategorije oštećenosti koju izvode sami stanari. Petnaest dana nakon isplate prve rate trebaju započeti radovi, a moraju biti završeni u roku 120 dana.

Doprinis Hrvatske komore arhitekata

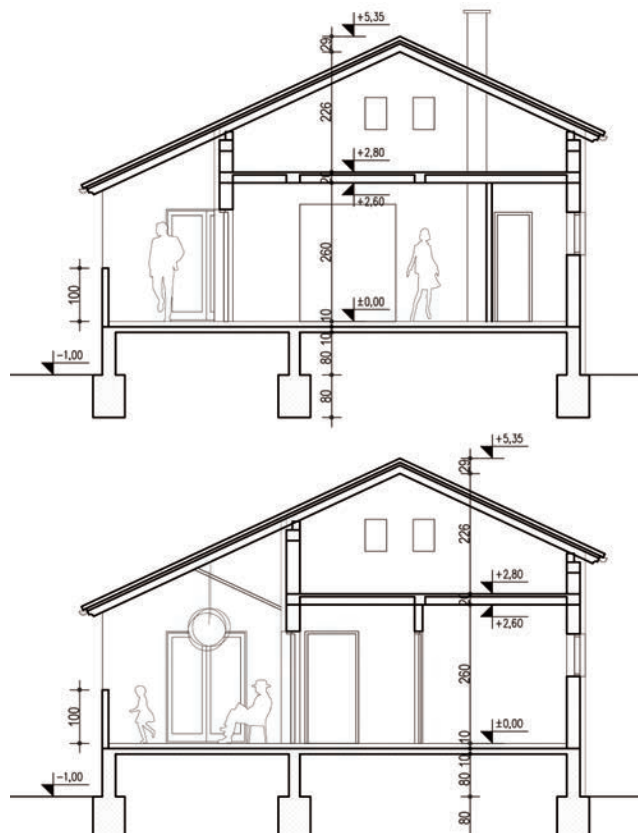
U cijelosti je završen program Hrvatske komore arhitekata (HKA) koja je u suradnji s Ministarstvom graditeljstva i prostornog uređenja uputila javni poziv svojim članovima da volonterski izrade prijedloge idejnih arhitektonskih rješenja za buduće projekte zamjenskih zgrada za stanovnike. Rok za slanje rješenja bio je otvoren od 13. do 23. lipnja 2014.

Na poziv se odazvalo 28 pojedinačnih autora i grupa koji su dostavili 62 prijedloga. Pet je najprimjerenijih odabrano za daljnju razradu kao tipsko rješenje. Treba istaknuti da u projektu nisu sudjelovali samo arhitekti već i ovlašteni inženjeri elektrotehnike, građevinarstva i strojarstva. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja smatra da su svi uključeni inženjeri, suočeni s velikim izazovom obnove od katastrofalne poplave uništenih sela, pokazali snažnu volju i profesionalno znanje i tako stvorili uvjete za vraćanje života na područje Vukovarsko-srijemske županije.

Na poziv su Hrvatske komore arhitekata pristigla 62 prijedloga, a pet je najprimjerenijih odabrano za daljnju razradu kao tipsko rješenje

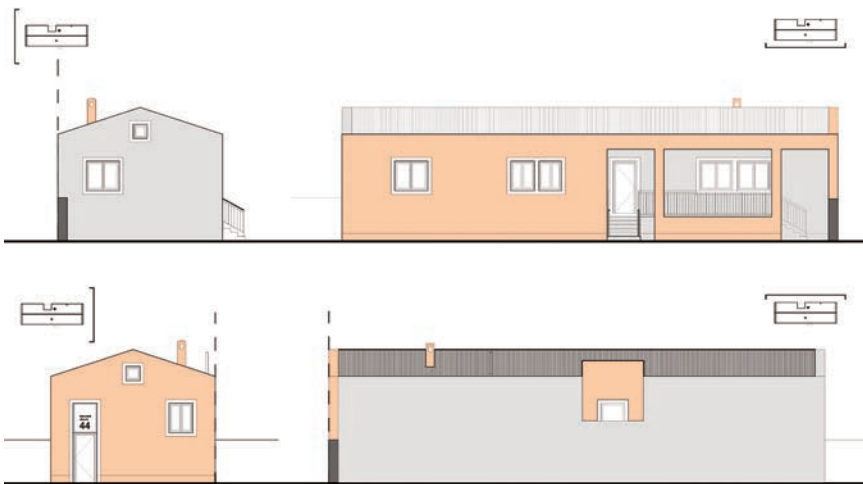
U Osijeku smo razgovarali s članicom stručnog žirija Željkom Jurković, dipl. ing.

arh., koja je i članica Upravnog odbora HKA i predsjednica Područnog odbora Osijek. Ujedno i predaje na Građevinskom fakultetu u Osijeku, ali je i autorica izložbe idejnih projekata rješenja za tipske projekte zamjenskih stambenih zgrada na poplavljenim područjima. Rekla nam je kako je sve kuće trebalo projektirati kao prizemnice s kosim krovom i tavanom. Projektirana je kota prizemlja morala biti viša od okolnog terena za najmanje 100 cm, a predviđena je svijetla visina prizemlja od 250 do 280 cm. U sklopu ulaznog dijela kuće trebalo je predvidjeti trijem (ganjak) kao jedan od karakterističnih elemenata tradicijske slavonske arhitekture, u klasičnom ili suvremeno protumačenom obliku. Osnovnu je konstrukciju i odabrane materijale trebalo predvidjeti prema održivom konceptu te lokalno dostupnoj tehnologiji i građevnom materijalu.

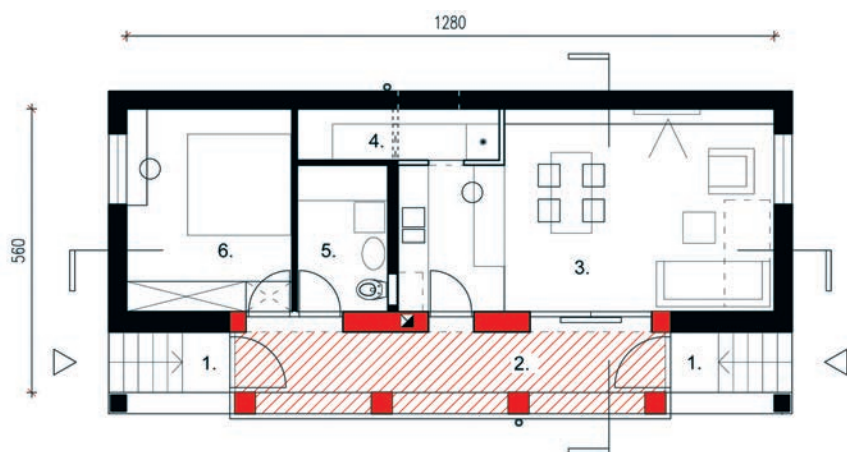

Presjeci tipske kuće T3 za užu parcelu (autorica: Marina Kolač)

U žiriju odnosno radnoj grupi za odabir najboljih idejnih rješenja bili su još dr. sc. Borka Bobovec, Zoran Boševski, dipl. arh., prof. dr. sc. Željko Koški i Ivan Ljubić, dipl. ing. arh. Kriteriji ocjenjivanja za pristigla 62 rješenja bili su kvaliteta ukupnog prostornoga i funkcionalnog koncepta, odnos novoplanirane izgradnje prema ruralnom prostoru, doprinos promišljanju i reinterpretiranju tradicijske slavonske kuće na početku 21. stoljeća te tehnička racionalnost i ekonomičnost u izvedbi i uporabi. Rješenja su odabrana na sjednici održanoj 24. lipnja 2014. Prema odabranim rješenjima odmah se nakon odabira pristupilo izradi tipskih projekata, a pritom su se ovlaštenim arhitektima pridružili ovlašteni inženjeri drugih struka koji su u okviru svojih profesionalnih zadaća donirali svoje projekte. U razradu je projekata bilo ukupno uključeno 11 diplomiranih inženjera građevinarstva, 10 diplomiranih inženjera strojarstva i 7 diplomiranih inženjera elektrotehnike.

Pročelja tipske kuće T3 za užu parcelu (autorica: Dragana Marinić)

Tlocrt tipske kuće T1 za užu parcelu (autorica: Sandra Barić)

Odabrani su sljedeći autori i njihovi projekti:

- za tip T1 UP (uža parcela) za kuću B kategorije – Kristina Vidić, dipl. ing. arh. iz Varaždina
- za tip T1 UP za gotovo nultu energetske kuću – Sandra Barić, dipl. ing. arh. iz Zagreba
- za tip T2 UP za kuću B kategorije i za nultu energetske kuću – Dragana Marinić, dipl. ing. arh. iz Pule
- za tip T3 UP za kuću B kategorije i nultu energetske kuću – Dragana Marinić, dipl. ing. arh. iz Pule i Marina Kolač, dipl. ing. arh. iz Otočca
- za tip T1 ŠP (šira parcela), T2 ŠP, T3 ŠP za kuću B kategorije i za nultu energetske kuću – projektni tim Vedran Jukić, dipl. ing. arh., Siniša Bodrožić, dipl. ing. arh., Neven Kovačić, dipl. dizajner, Vedran Družina, dipl. ing. arh., Maša Medoš, dipl. ing. arh. i Sabina Pleše, mag. ing. arch., svi iz Zagreba.

Posjet poplavljenom području

U pripremi ovog prikaza namjeravali smo svakako posjetiti poplavljeno područje i tamo se osvjedočiti o razmjerima obnove. Sredinom listopada intenzivno su se završavale neke zgrade javne namjene. Radi se uglavnom o školama, čija je obnova započela tijekom srpnja ili kolovoza i koje su primile čak u svoje učionice početkom školske godine. Donosimo osnovne podatke na temelju tablice koju je o tom dijelu obnove sastavio glavni koordinator *Arhingtrade* d.o.o. iz Zagreba. Obnovom je bilo obuhvaćeno čak 11 škola, premda nisu sve bile poplavljene. Naime, trebalo je obnoviti i škole u Drenovcima, Vrbanji i Soljanima te sportske dvorane u Cerni i Županji (osnovne škole i gimnazije) u kojima je bilo smješteno stradalo i evakuirano stanovništvo ili ih je koristila vojska i druge službe uključene u

Nova digitalna učionica u osnovnoj školi u Gunji

obranu od poplava. Tu su radovi potpuno završeni, osim dijelom u školi u Drenovcima gdje predstoji samo uređenje sanitarnih čvorova.

Najveći su zahvati planirani i obavljeni na središnjoj osnovnoj školi *Antuna i Stjepana Radića* u Gunji, gdje je obnovljena i sportska dvorana

Od škola na stradalom području najveći su zahvati, u vrijednosti od 8,4 milijuna kuna, bili planirani na središnjoj osnovnoj školi *Antuna i Stjepana Radića* u Gunji, gdje je obnovljena i sportska dvorana. Radove je obavljala zajednica ponuditelja *Mešić com* d.o.o. iz Zagreba i *Vodovod-Montaža* d.o.o. iz Osijeka i tamo je za početak školske godine bila obavljena glavnina poslo-

Poplavljena ambulanta u Gunji

Obnova stradale ambulante

Temelji za gradnju nove kuće u Rajevu Selu

Gradnje jedne nove kuće na poplavljenom području

va, a ostali su poslovi, koji su trebali biti završeni 15. rujna, uglavnom ovisili o isušivanju. Sve su ostale škole završene u cijelosti ili se samo čekao priključak plina za kotlovnice, a to su područne osnovne škole *Antuna i Stjepana Radića* u Gunji i Rajevu Selu, Područna osnovna škola *Josip Kozarac* u Soljanima i Osnovna škola *Ivan Filipović* u Račinovcima.

U planu je i obnova pet društvenih domova, pa je već djelomično obnovljen onaj u Račinovcima, a započeli su i radovi na vatrogasnom domu u Đurićima, dok vatrogasni dom u Račinovcima, dom kulture u Rajevu Selu i zgradu Općine Gunja tek treba početi obnavljati. Znatno je bolja situacija sa zgradama zdravstvene namjene. U cijelosti su obnovljene ambulante u Rajevu Selu, Račinovcima i Strošincima, a pri kraju su radovi na najvećoj u Gunji, za koju je izdvojeno 4 milijuna kuna.

Sredinom listopada posjetili smo poplavljeno područje, ponajprije zbog stambene obnove. Najprije smo se uputili u Osnovnu školu *Ivana Meštrovića* u Drenovcima gdje je smještena Služba koordinacije za Operativno područje Drenovci-Vrbanja, zapravo svojevrsni krovni nadzor svih sudionika u obnovi. Naši će se stariji čitatelji možda prisjetiti da je slično bila organizirana i obnova ratom stradalih stambenih kuća. Sada je područje podijeljeno u dva operativna dijela, već spomenuto Operativno područje Drenovci-Vrbanja gdje koordinaciju obavlja *Institut IGH* d.d. i Operativno područje Gunja gdje koordinaciju provodi *ITVZ* d.o.o., zapravo negdašnji *HIMK*

koji je sada u sastavu Tehničkog veleučilišta Zagreb. Poslovi se obavljaju za APN kao naručitelja.

Glavni je inženjer u službi koordinacije za područje Drenovci-Vrbanja Dijana Čilić, mag. ing. aedif. iz Regionalnog centra Osijek *Instituta IGH*-a koju smo otprije sretali na nekim gradilištima u tom području. Ušli smo u jednu ispražnjenu školsku učionicu ispred koje su svoj red čekali mnogi stradalnici koji su naručeni ili su samostalno navratili. Čak smo osjetili i određenu nervozu prema nama u uvjerenju da ulazimo preko reda.

Odmah smo shvatili da se radi o stresnom poslu jer su mnogi, sasvim razumljivo, nestrpljivi i nervozni, bez puno razumijevanja za propisanu proceduru. Međutim ing. Čilić i njezini suradnici s mnogo su strpljenja odgovarali na sva pitanja. Stoga smo bili prisiljeni pričekati, a uspjeli smo razgovarati tek kada je došao javni bilježnik i počeo primati i ovjeravati izjave.

Postupak je inače prilično jednostavan i razumljiv, objasnila nam je ing. Dijana Čilić. Svi zainteresirani za obnovu moraju dokazati da su bili poplavljeni i da su vlasnici ili barem stanari u poplavljenoj kući. Ako za svoj status nemaju nikakvi valjani dokument, dopušta im se dokazati status uz pomoć dvaju svjedoka. No tu se čini da ima dosta problema. Neki su, kako se čini, htjeli iskoristiti priliku da im se obnovi stara i napuštena kuća u kojoj godinama nitko nije boravio. Te sumnje svakodnevno potvrđuju i susjedi stradalnici koji ipak najčešće nisu spremni svoje

tvrdnje javno obznaniti i potpisati. Kada se utvrdi vlasništvo i izradi procjena štete, vlasnici ili korisnici moraju dati svoju suglasnost, a za kuće s manjim oštećenjima (I. i II. kategorija) izjasniti se hoće li ih sami obnavljati (takvih je približno 50%) ili će to prepustiti državnim tijelima.

Za obnovu svi dokazuju da su bili poplavljeni i da su vlasnici ili stanari u poplavljenoj kući, a ako nemaju nikakav dokument mogu dokazati status s dva svjedoka

Institut IGH obavlja koordinaciju na području Rajeva Sela, Račinovaca, Strošinaca, Đurića i Posavskih Podgajaca, dakle na području gdje su stanje poplavljenih zgrada procjenjivali članovi HKIG-a, a podjela je operativnih područja temeljena na približnom broju stradalih kuća.

Ipak za našeg je posjeta bila procijenjena šteta za još 546 zgrada, a u obnovi je bilo 309 kuća, najviše u Rajevu Selu (173) i u Račinovcima (95). Prikupljene su i 774 izjave o vlasništvu za koje predstoji postupak utvrđivanja. Od onih koji su prihvatili novac za obnovu 134 su kuće završene i pokrenut je drugi dio otplate, a za pregled je prijavljeno još 36 kuća. To svakako znači da se isplaćeni novac troši namjenski.

Prezaposlenog Marijana Župana, dipl. ing. građ., glavnog inženjera iz *ITVZ*-a za Operativno područje Gunja nismo uspjeli sresti, iako smo telefonski kontaktirali.

Gradnja još jedne nove kuće na poplavljenom području

Glavna ulica u Rajevu Selu gdje se život polako vraća

Na tom je području inače obnova započela sa zakašnjenjem jer se i voda najkasnije povukla. To je uostalom i bio razlog da ovdje volonteri HKIG-a nisu izradili ni jednu procjenu. Ipak dosad je procijenjeno 1720 kuća, od kojih je samo šezdesetak sporno zbog različitih razloga ili su vlasnici nedostupni. Zapisnički je ukupno potpisano 1048 izjava, ali je bilo i 610 isplata za obnovu, a u postupku organizirane obnove je 438 kuća. Među kućama koje se obnavljaju uvjerljivo je najviše onih iz II. kategorije, čak 730. Stambenih je zgrada koje su uvedene u organiziranu obnovu 359.

U nastavku posjeta obišli smo Rajevo Selo i Gunju jer za preostala mjesta više i nije bilo vremena. U Rajevu Selu može se uočiti povratak normalnog života i čini se da su se mnogi vratili svojim kućama. Vidljiva je obnova kuća na svakom koraku, a mnoge su kuće obojene žarkim bojama, što rječit

svjedoči o njihovoj obnovi. Ipak stambeni kontejneri i tragovi vode na mnogim kućama i dalje podsjećaju na nedavnu tragediju i egzodus. Obišli smo i dio probijelog nasipa na kojem se obavlja temeljita sanacija uz pomoć brojnih strojeva, ali se ipak čini da radovi nisu mnogo napredovali. Obišli smo i prednasip koji je spriječio da u poplavljeno područje uđu nove nabujale vode.

Potom smo otišli u obližnju Gunju, najveće mjesto Cvelferije i ujedno najveće poplavljeno naselje. Smještena je uz Savu i nasuprot Brčkom s bosanske strane. Značajka je toga velikoga i prostranog naselja, koje je i općina s približno 4500 stanovnika, što je u njemu gotovo 40 posto Bošnjaka. To je jedna od najstarijih islamskih zajednica u Hrvatskoj, s najstarijom džamijom izgrađenom 1969. godine. Ovdje je situacija znatno drugačija jer je i obnova zbog vode kasno počela, a mnoge su zgrade bile pod

vodom i većom od dva metra. Stoga se, za razliku od Rajeva Sela, previše ne vide znakovi običnog života, što i ne čudi kada se zna da većina stanovnika unatoč brojnim kontejnerima svakodnevno putuje iz svojih privremenih skloništa. No obnova je uočljiva, premda najveći problem stvara sušenje jer je na mnogim kućama otučena i vanjska i unutrašnja žbuka zbog sušenja. Ovdje se lako može zaključiti da se najbrže obnavljaju kuće koje su u vlasništvu mladih obitelji, a one se i najčešće odlučuju na samostalnu obnovu, ako je dakako uopće moguća. Prikupe se prijatelji i susjedi pa zajednički jedni drugima obnavljaju poplavljene kuće kako ni njih ni djecu zima ne bi zatekla daleko od vlastitih domova. No kad su u pitanju starija kućanstva, tu je nužna obnova države. Valja još reći da su u Gunji na mnogim stranama vidljivi tragovi donacija, posebno u uređenju vanjskog prostora.

Radovi na nasipu u Rajevu Selu tijekom posjeta

Detalj glavne ulice u Gunji

Stara i nova crkva Sv. Jakova u Gunji

Podrobnije o obnovi poplavljenih kuća

Zapravo je na cijelom području poplavljenih Cvelferije, odnosno županijske Posavine kako najčešće stoji u dokumentima, dosad popisano 2689 poplavljenih kuća i za rušenje 629 raznovrsnih građevina (stambenih i gospodarskih zgrada te pomoćnih sadržaja). Donesena je odluka za obnovu 1686 kuća, od čega je 967 s isplatom novčanih sredstava i za to je dosad isplaćeno više od 38 milijuna kuna. Uklonjeno je 258 građevina, završena je obnova na 334 zgrade, a još ih je 86 prijavljeno za završni pregled. Država u ovom trenutku obnavlja 624 zgrade (tablica), od čega je 471 kuća prve i druge kategorije.

Tablica: Popis kuća koje obnavlja država

NASELJE	KATEGORIJE OŠTEĆENOSTI				UKUPNO
	I.	II.	III.	IV.	
GUNJA	72	243	5	1+(24)	321
STROŠINCI	17	0	1	5	23
ĐURIĆI	10	0	1	2	13
POSAVSKI PODGAJCI	7	0	0	1	8
RAČINOVCI	25	6	3	60	94
RAJEVO SELO	38	53	16	58	165
UKUPNO:	169	302	26	127	624

Zapravo dojmljiv je prikaz svih aktivnosti koje su u dva mjeseca, od probijanja nasipa do uvođenja izvođača u posao i prvih isplata za obnovu, poduzete od strane Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja za saniranje posljedica katastrofalne poplave. Nasip je probijen 18. svibnja, a nedugo je potom Državna geodetska uprava kartirala poplavljeno područje. Potom je građevinska inspekcija označila opasne zgrade za zadržavanje ljudi, a onda su slijedili volonteri HKIG-a koji su snimali oštećene zgrade. Slijedilo je usvajanje Zakona o saniranju posljedica katastrofe u Hrvatskom saboru, a potom je izrađen i od Vlade usvojen Program obnove s tehničkim parametrima i pravima. Zatim je HKA provela arhitektonski natječaj i volonteri su izradili tipska rješenja.

Slijedio je postupak odabira izvođača za uklanjanje ruševina, a onda je APN proveo postupak odabira izvođača, nadzora i projekatnata za procjenu. Nakon toga su komisijski pregledane zgrade radi odluke o sanaciji ili uklanjanju, slijedila je provjera prava na obnovu od strane Ministarstva, dovršena je programska aplikacija za praćenje obnove, a onda su službe za koordinaciju počele prikupljati izjave korisnika. Na kraju je 21. srpnja započelo uvođenje izvođača u posao, a započele su i prve isplate za obnovu.

Dojmljiv je prikaz aktivnosti koje su od probijanja nasipa do uvođenja izvođača u posao i prvih isplata za obnovu poduzete za saniranje posljedica katastrofalne poplave

Mr. sc. Željko Uhlir, zamjenik ministrice graditeljstva i prostornog uređenja

Svi su ti podaci inače izneseni na konferenciji za medije održanoj 14. listopada 2014. u Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja. Ministrica Anka Mrak Taritaš istaknula je, između ostalog kako je, nakon što se voda povukla s poplavljenog područja, ustanovljeno da je manje kuća opasno za život i da je umjesto 660 potrebno srušiti 529 kuća. Većina se vlasnika odlučila za samostalnu obnovu uz financijsku potporu, ali kad su uočili da se u organiziranoj obnovi radi ozbiljno i

odgovorno, taj se broj počeo smanjivati. Bilo je govora i o teškoćama i izazovima, posebno zato što za neke kuće nema nikakve dokumentacije, a za neke su vlasnici nedostupni ili je vlasništvo sporno, pa su najavljene provjere i moguće sankcije za one koji su davali netočne, a potpisom ovjerene podatke. Na konferenciji je elektroničku aplikaciju obnove predstavio zamjenik ministricice mr. sc. Željko Uhlir, inače izravno odgovoran za sanaciju svih zgrada stradalih u poplavi, pa smo ga zamolili za kraći razgovor.

Rekao nam je da je javna nabava za izvođače radova obavljena 27. srpnja 2014., a prve su tvrtke započele s radovima već 28. srpnja i svu potrebnu dokumentaciju pripremlilo Ministarstvo i APN. Za 1686 kuća dokumentacija je bila uredna i ne-sporna.

U poslijeratnom je razdoblju obnova kuća provedena u upravnom postupku tako da su svi vlasnici oštećenih kuća morali podnijeti zahtjev i priložiti dokumente, koji su se potom ispitivali i provjeravali, no zbog nedostatka potrebnih dokumenata takvo se ispitivanje unedogled produžavalo. Kod obnove kuća u poplavljenj Slavonski, država je preuzela na sebe prikupljanje dokumentacije, no ipak još uvijek ima približno tisuću kuća koje se ne mogu nigdje svrstati.

Ponekad u cijeloj ulici nitko nema dokumentaciju, a problem je i pogranično područje jer neki žive u drugoj državi, dok su ovdje prijavljeni samo zbog socijalne pomoći

Za te se kuće ulažu dodatni napori da bi se utvrdilo stvarno stanje. Neki su vlasnici nedostupni, za neke vlasnike ili korisnike sporno je to što se razlikuju podaci u zemljišnim knjigama, katastru i evidenciji MUP-a. Primjerice, ima vlasnika s više kuća, neki su prijavljeni na više adresa, a neki su uložili primjedbe na tipsku kuću i sl. Stoga je ministrica i najavila provjeru, posebno za predmete kod kojih postoje indicije da potpisane izjave vlasnika ili korisnika ne odgovaraju stvarnom stanju.

GRAĐEVINSKE TVRTKE U OBNOVI

Dosad su zaključeni ugovori o građenju s 18 izvođača i jedan ugovor o odvozu i zbrinjavanju građevinskog otpada:

- Zajednica ponuditelja: *Eko Gradnja* d.o.o., Darda; *Massa* d.o.o., Osijek i *Utvrda* d.o.o., Višnjevac
- Zajednica ponuditelja: *Zuki* d.o.o., Vinkovci; *Kulić-invest* d.o.o., Vinkovci; *Mali zidar* d.o.o., Vinkovci i *Indosam* d.o.o., Slavonski Brod
- Zajednica ponuditelja: *Watmont* d.o.o., Vinkovci; *Slavonija gradnja* d.o.o. Županja; Čvor d.o.o., Vinkovci; Zanatski obrt *Stil*, Županja; Raspon d.o.o., Vinkovci
- *Nexe gradnja* d.o.o., Našice
- Zajednica ponuditelja: *Tehnocolor* d.o.o., Đakovo; *Akropola* d.o.o., Satnica Đakovačka; *Beljan* d.o.o., Đakovo; *Tin obrt*, Đakovački Selci; *Tim-color* d.o.o., Zagreb
- Zajednica ponuditelja: *Monte-mont* d.o.o., Osijek; *Ing-grad* d.o.o., Zagreb
- *Zuber* d.o.o., Višnjevac
- Zajednica ponuditelja: *Planum građenje* d.o.o., Vukovar; *Volko* d.o.o., Vukovar
- Zajednica ponuditelja: *KIP* d.o.o., Nova Gradiška, *Doln* d.o.o., Nova Gradiška; *Promet Građenje* d.o.o., Požega; *Metalimpex*, Novska; Građevinsko uslužni obrt *Pe-gra*, Novska
- Zajednica ponuditelja: *Cestorad* d.d., Vinkovci; *Bodat* d.o.o., Vinkovci; *Djelatnik* d.o.o., Vinkovci; *Brukvica* d.o.o., Vinkovci i *Limač* obrt za građenje i usluge, Ivankovo
- *Palir* d.o.o., Zagreb
- Zajednica ponuditelja: *Sokol* d.o.o., Vinkovci; *Salamon* d.o.o.; Privlaka; T.O. *Marić* B.A.U., Mirkovci
- *Tehnika* d.d., Zagreb
- Zajednica ponuditelja: *Suhomont* d.o.o., Vinkovci; *Aksion* d.o.o., Vinkovci; *Galmir-mont* d.o.o.; Vinkovci, *Elektro Čop* d.o.o., Županja; *Gleter* d.o.o., Štitar; *Jet-Set* d.o.o., Vrbanja
- *Gradnja* d.o.o., Osijek
- *Projektgradnja* d.o.o., Slavonski Brod
- Zajednica ponuditelja: Šprajc THD d.o.o., Slavonski Brod; *Brodsko Posavina* d.d., Slavonski Brod
- Zajednica ponuditelja: *Mešić com* d.o.o. Zagreb i *Vodovod-Montaža* d.o.o., Osijek
- *Eurco* d.o.o., Vinkovci (odvoz i zbrinjavanje građevnog otpada)

Naime, pravo obnove stječe se samo za kuće u kojima se zaista i stanovalo prije poplave. U bazi podataka sjedinjeni su podaci MUP-a za prebivališta, katastra za korištenje nekretnina i zemljišnih knjiga. Iz ta tri izvora očituju se mnogi problemi, pa se događa da kuće nisu nigdje upisane, ni u katastru ni u gruntovnici, a postoje i različiti zapisi za istu građevinu. To je velik problem jer su neke od takvih kuća nakon poplave postale potencijalno opasne za život i treba ih srušiti, no to se ne može učiniti bez potpisane izjave i suglasnosti vlasnika. Događa se čak da u

cijeloj ulici nitko nema odgovarajuću dokumentaciju za vlastitu kuću. Dodatne probleme stvara i pogranično područje jer neki ljudi žive u Brčkom, a prijavljeni su u Gunji zbog socijalne pomoći i sl.

Nakon povlačenja vode u poplavljenim područjima, službe koje su popisivale nastalu štetu, naišle su na uglavnom tri vrste gradnje: s čerpićima, pečenom ciglom povezanom blatom te ciglu povezanu mortom. U prva dva slučaja, čak i kad se pojavi mala količina vode, kuće gube svojstva stabilnosti i mehaničke otpornosti pa ih je potrebno srušiti i izgra-

Gradnja jedne nove stambene zgrade u Rajevu Selu

diti nove. Za kuće napravljene od opeke i morta dovoljna je sanacija, odnosno skidanje žbuke i podne glazure te postavljanje novog sloja.

Tipske kuće koje će se graditi imat će B razred energetske učinkovitosti, pa će se tako povećati broj takvih kuća u Hrvatskoj i posredno ispunjavati zatraženi minimalni standardi Europske unije.

Ljudima koji su prijavili da će sami obnavljati svoje kuće, država isplaćuje novac dvije rate – prvu na početku obnove, za kupnju materijala, plaćanje majstora i sl., a drugu će dobiti kada prijave završetak obnove, odnosno kad državna služba za koordinaciju napravi zapisnik o obnovljenoj kući. Sustav je cjelovito postavljen, uspostavljen je komunikacijski most Slavonija – Zagreb, pa se informacije razmjenjuju na dnevnoj bazi. To znači da svaki dan Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja ima uvid u stanje na terenu i na osnovu toga može donositi odluke. Nakon što vlasnik kuće potpiše izjavu da želi sam obnavljati kuću, isti je dan izjava u Zagrebu, gdje se odgovorne službe pobrinu da u roku četiri dana krene isplata prve rate za obnovu obiteljskog doma. Svakog se korisnika osobno naziva telefonom radi dogovora isplate u *Fini*.

Obnovljeno dječje igralište ispred područne škole u Gunji

Država današnje rezultate obnove poplavljenih kuća ne bi mogla imati da se sve obavljalo putem javne nabave, takav bi proces predugo trajao jer su u pitanju velika sredstva. Ministarstvo graditeljstva posebno je zahvalno Hrvatskoj komori inženjera građevinarstva jer su djelovali od početka obnove i jer su volontirali kako bi pomogli u sanaciji poplavljenog područja. Državni ured za geodeziju i

katastar napravio je snimke poplavljenih područja jer u tom trenutku Vlada RH nije mogla ugovoriti takve poslove. Komora je odradila gotovo polovicu posla, a pomogli su i pri osposobljavanju ljudi na terenu kako bi znali koji su njihovi zadaci.

U Ministarstvu su zadovoljni obavljenim poslom, a za primjer navode činjenicu da su škole obnovljene na vrijeme i da je nastava krenula bez kašnjenja prema planu i programu

Sustav se obnove provodi kroz dva programa – za obiteljske kuće i za zgrade javne namjene. U Ministarstvu su zadovoljni poslom koji je dosad obavljen, a kao primjer navode činjenicu da su škole obnovljene na vrijeme (za mjesec dana) i da

je nastava za školsku godinu 2014./2015. krenula bez kašnjenja prema planu i programu. Donacije su išle u različitim smjerovima. Najveća donacija (2 milijuna dolara) iz Ujedinjenih Arapskih Emirata iskorištena je za nabavu kontejnera, a preostali će se dio uložiti u gradnju kuća. Grad Ivanec je donirao sredstva za jednu zgradu javne namjene, a planirane su i donacije za ambulantu i društveni dom u Gunji.

Pogled iz zraka na jedno kontejnersko naselje

Predstavljajući elektroničku aplikaciju za praćenje obnove (e-Obnova) zamjenik ministricice Željko Uhlir pokazao je brojne informacije o kućama u bazi podataka. Jedna od najvažnijih je svakako granica poplavljenog područja, a koja je u aplikaciju unijeta u suradnji s Državnom geodetskom upravnom. Baza ima dvije važne funkcije. Prati tijek postupka

obnove, evidentira sve bitne podatke o svakoj kući kao i one koji su u postupku obnove sudjelovali. Time se postiže preglednost i javnost, a isto tako pristup tim podacima omogućuje se i svim drugim zainteresiranim tijelima koja sudjeluju u postupku obnove poput *Caritasa*, *Crvenog križa*, Ministarstva socijalne politike i mladih i sl.

Umjesto zaključka

Katastrofalna je poplava pokazala, a to je potvrdio i mr. sc. Željko Uhlir, da za takve situacije nemamo nikakva pripremljena rješenja pa se po hitnom postupku morao donositi novi zakon bez kojeg se uopće nije moglo krenuti u obnovu. Naime, iako je sasvim razumljivo da se takvi problemi ne mogu rješavati postupkom javne nabave, to nije bilo nigdje izričito navedeno ni propisano. Osim toga, nitko za takve situacije nema predviđena financijska sredstva, a nema ni međuresorske pričuve. Nužan je stoga okvirni zakon za situacije koje je potrebno brzo rješavati. Nužni su stoga i određeni protokoli i programi zbrinjavanja u različitim izvanrednim situacijama i to po svim područjima. Treba svakako dodatno razraditi ustroj i ovlasti, ali i postupak uspostave državnog stožera kako se ne bi moglo dogoditi da državna tijela ostanu bez međusobne koordinacije. Treba isto tako precizno razraditi i postupke lokalnih vlasti na svim razinama jer je tu pouzdano bilo najviše problema. Čini se da decentralizacija nigdje nije toliko važna kao što je to slučaj pri nesrećama i katastrofama kojih će, nažalost, uvijek biti.

Prikaz poplavljenih kuća na elektroničkoj aplikaciji